

08
επαναληπτικά
θέματα

ΤΕΕ Β' ΚΥΚΛΟΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΓΛΩΣΣΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

- Ο ποιητής ευχαριστεί το Θεό, γιατί του πρόσφερε το δώρο της ποίησης, αναγνωρίζοντας μάλιστα την ιδιαίτερη αξία που αυτή έχει στη ζωή του (“δεν θα’ χα τίποτα για να ζήσω”). Αυτή τον κάνει πιο ευτυχισμένο, γιατί μ’ αυτήν μπορεί απ’ τη μια να πλουτίζει τον εσωτερικό του κόσμο και από την άλλη να επεμβαίνει στον κόσμο και να τον κάνει καλύτερο. Πιο συγκεκριμένα, η ποίηση χάρισε στον ποιητή όλη τη πνευματική του περιουσία (“Αυτά τα χωράφια δε θα’ ταν δικά μου”), την οποία καλλιέργησε με αποτέλεσμα να καρποφορήσει. Αξιώθηκε λοιπόν να γεμίσει πνευματικούς καρπούς (“μηλιές”). Μάλιστα είναι τόσο μεγάλη η δύναμή της, ώστε να μπορεί να κάνει γόνιμα ακόμη και τα στείρα (“να πετάξουν κλώνους, οι πέτρες μου”). Παράλληλα, τα χέρια του ως όργανο δημιουργίας φωτίστηκαν, όπως και η ψυχή του με τη λάμψη της χαράς και της αισιοδοξίας (“να γιομίσουν οι φούχτες μου ήλιο”). Επίσης η ψυχή του ποιητή, που χωρίς την ποίηση είναι μια “έρημος”, με το θείο δώρο ζωντανεύει, γεμίζει ποιητικά δημιουργήματα (“λαό”). Θδηγείται, τέλος, σε μια κατάσταση πληρότητας, όπου βασιλεύει η ηρεμία, η ομορφιά, η γαλήνη, η αρμονία (“τα περιβόλια μου αηδόνια”).
- Ο ποιητής είναι ικανοποιημένος και περήφανος για τα πνευματικά του δημιουργήματα. Παρά τις επιτυχίες του δεν ξεχνά το χρέος του απέναντι στους συνανθρώπους του, γεγονός που γίνεται πιο εμφαντικό με την αντιθετική λέξη “ωστόσο”. Πρέπει να μεταλαμπαδεύσει το μήνυμα της αγάπης σε όσους περισσότερους μπορεί. Έχει συναίσθηση του χρέους, διαχειριζόμενος το δώρο της ποίησης με μέτρο και σύνεση (“δεν ξοδεύω τον ήλιο σου άδικα. Δεν πετώ ούτε ψίχουλο απ’ ότι μου δίνεις”). Με την αντίθεση “ήλιος” – “βράδυ” υπογραμμίζεται η επίγνωση των ορίων που του θέτει ο ίδιος ο νόμος της ζωής, αφού θα υποταχθεί στη μοίρα της φθοράς, των γηρατειών και του θανάτου. Αυτή η επίγνωση του τέλους τον γεμίζει φόβο και αγωνία, όπως φαίνεται από την επανάληψη «Γιατί θα’ ρθει το βράδυ μου. Γιατί φτάνει όπου να’ ναι το βράδυ μου...» Όμως δεν

παραιτείται, αντίθετα, απελευθερωμένος από εγωισμούς και ιδιοτέλειες, βρίσκει τη δύναμη να αγωνιστεί, αφού πρέπει να εκπληρώσει το χρέος του (“και πρέπει να’ χω κάμει πριν φύγω την καλύβα μου εκκλησία για τους τσοπάνηδες της αγάπης), δηλαδή να μεταδώσει τα μηνύματα αλτρουισμού και αγάπης.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1. α) Ο ποιητής θέλοντας να εκφράσει την ευγνωμοσύνη του προς τον Κύριο, που του χάρισε το “θείο” χάρισμα της ποίησης, προσπαθεί να διεγείρει το συναισθηματικό κόσμο του αναγνώστη. Σε όλο, λοιπόν, το ποίημα κυριαρχεί ως τρόπος πειθούς η επίκληση στο συναίσθημα. Ως μέσα πειθούς χρησιμοποιεί συγκινησιακά φορτισμένες λέξεις (“ευτύχησα”, “Κύριε”, “πόνος”, “γέλιο”), για να εκφράσει τα συναισθήματα χαράς, αισιοδοξίας, φόβου και αγωνίας που τον διακατέχουν. Επίσης κάνει ευρεία χρήση εκφραστικών μέσων, όπως μεταφορές (“μηλιές”, “χωράφια”, “ήλιο”, “βράδυ”), εικόνες (“να πετάζουνε κλώνους οι πέτρες μου”, “τα περιβόλια μου αηδόνια”, “πέφτει το φως στις γαλήνιες κοιλάδες μου”) και σχήματα λόγου, όπως ρητορικές ερωτήσεις (στιχ. 9-12) και εναλλαγή ρηματικών προσώπων (“αν δε μου δίνες...”, “να γιομίσουν οι φούχτες μου ήλιο”, “κι έχω ακόμη καιρό”, “μ’ ανασκάφτει ο πόνος μου...”). Τέλος, ως μέσο πειθούς χρησιμοποιείται και η περιγραφή των συναισθημάτων του ποιητή, αλλά και των αποτελεσμάτων της δημιουργικής του προσπάθειας (“Αν δε μου δίνες ... κοιλάδες μου”).

β) –«Αυτά τα χωράφια δε θα ταν δικά μου»: Μεταφορική έκφραση, η οποία παραπέμπει στην πνευματική του περιουσία (“χωράφια”), την οποία απέκτησε χάρη στην ποίηση.

–«η έρημός μου λαό, τα περιβόλια μου αηδόνια»: Μεταφορικές φράσεις. Η ψυχή του ποιητή ήταν κενή (“έρημος”), η οποία με το “θείο” δώρο γεμίζει ποιητικά δημιουργήματα (“λαό”). Οδηγείται έτσι σε μια κατάσταση πληρότητας, όπου βασιλεύει η ομορφιά, η γαλήνη, η αρμονία (“τα περιβόλια μου αηδόνια”).

Επίσης και οι δύο στίχοι αποτελούν βραχυλογία, αφού εννοείται στον πρώτο στίχο το ρήμα (να γιομίσσει) και στο δεύτερο το ρήμα (να γιομίσουν).

Τέλος, και οι δύο στίχοι αποτελούν εικόνες.

–« να πετάξουν κλώνους οι πέτρες μου»: Αποτελεί μια μεταφορά, με την οποία τονίζεται η μεγάλη δύναμη της ποίησης. Αυτή μπορεί ακόμη και τα στείρα (“πέτρες”) να τα κάνει γόνιμα (“κλώνους”). Επίσης ο στίχος αυτός αποτελεί υπερβολή και εικόνα.

–« Μ’ ανασκάφτει ο πόνος μου κι ο κλήρος μου μεγαλώνει»: Στο στίχο αυτό ο κόπος του ποιητή παρουσιάζεται προσωποποιημένος. Επίσης η μεταφορά αυτή αναδεικνύει το αίσθημα της αγωνίας του ποιητή για να ολοκληρώσει το έργο του, αν και έχει επίγνωση της ιδιαίτερης προσπάθειας που απαιτείται (“Μ’ ανασκάφτει ο πόνος μου”). Όμως αυτή η επίπονη προσπάθεια αποδίδει καρπούς (“κι ο κλήρος μου μεγαλώνει”).

– «Ασωτεύω το γέλιο μου σαν ψωμί που μοιράζεται»: Η επίπονη προσπάθεια που καταβάλλει τον γεμίζει χαρά και αυτό αποδίδεται με τη μεταφορική αυτή φράση. Επίσης χρησιμοποιείται και η παρομοίωση (“σαν ψωμί”).

2. α) Πρώτη νοηματική ενότητα: “‘Αν δε μου ‘δινες... τα περιβόλια μου αηδόνια’”: Η έκφραση της ευγνωμοσύνης του ποιητή στο Θεό γιατί του χάρισε το πολύτιμο δώρο της ποίησης.

Δεύτερη νοηματική ενότητα: “‘Λοιπόν, πώς σου φαίνονται... που μοιράζεται’”: Τα αποτελέσματα της δημιουργικής προσπάθειας του ποιητή και της ορθής διαχείρισης της ποίησης.

Τρίτη νοηματική ενότητα: “‘Ωστόσο ... τσοπάνηδες της αγάπης’”: Η επίγνωση του χρέους και η υπόσχεση του ποιητή για την εκπλήρωσή του μέχρι τέλους.

Σημείωση: Το ποίημα χαρακτηρίζεται από μορφική ισορροπία. Κάθε ενότητα αποτελείται από οκτώ (8) στίχους. Αυτή η ισορροπία είναι σκόπιμη και παραπέμπει στο θεϊκό κόσμο της γαλήνης, της ηρεμίας και της αρμονίας.

- β. ευτύχησα # δυστύχησα
 γιομίσουν # αδειάζουν
 γαλήνιες # ταραγμένες
 μεγαλώνει # μικραίνει
 ασωτεύω # εξοικονομώ

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1.

Περιληπτική απόδοση

Ο ποιητής με το ποίημά του απευθύνει μια όλο ευγνωμοσύνη ευχαριστία στο Θεό για το δώρο της ποίησης. Επισημαίνει ότι, αν ο Θεός δε του είχε δώσει τη δύναμη της ποιητικής δημιουργίας, δε θα είχε πλουτίσει τη ζωή του με τόσες συγκινήσεις. Ζητάει από τον Κύριο να εποπτεύσει τα έργα του και δηλώνει ότι ακόμη δεν ολοκλήρωσε την πορεία του. Ξέρει βέβαια ότι η διαδικασία της ολοκλήρωσης θα είναι κοπιαστική αλλά η ανταμοιβή του θα είναι μεγάλη. Ωστόσο η διαχείριση της ποιητικής δωρεάς πρέπει να γίνει με σύνεση και μέτρο, γιατί στο βάθος παραμονεύουν τα γηρατειά και ο θάνατος και ο ποιητής αισθάνεται την αγωνία να προλάβει να εκπληρώσει το ποιητικό του χρέος, να μεταδώσει δηλαδή μηνύματα ανθρωπιάς και να κάνει την ποίησή του καταφύγιο για όσους υπηρετούν τις ανθρωπιστικές αξίες.

2. Κεντρικές έννοιες: Τέχνη και εκπαίδευση

Δεδομένα: Ο πολιτιστικός σύλλογος της πόλης σας διοργανώνει "εβδομάδα Τέχνης"

Ζητούμενα: i) Ποια θέση έχει η τέχνη στη σημερινή εκπαίδευση;
ii) Προτάσεις για τη βελτίωσή της.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Ομιλία (Προσφώνηση/Αποφώνηση).

Κυρίες και κύριοι

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

- Με αφορμή τη διοργάνωση εκδηλώσεων από τον πολιτιστικό σύλλογο → εκφώνηση ομιλίας για το ρόλο της αισθητικής αγωγής στη σημερινή εκπαίδευση.

– Σκοπός της εκπαίδευσης θα πρέπει να είναι η εξοικείωση του νέου με τις διάφορες μορφές τέχνης.

ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ

1) Ποια θέση έχει η τέχνη στη σημερινή εκπαίδευση;

– Περιορισμένος / υποβαθμισμένος ο ρόλος της στο σχολείο, γιατί:

- α) Ελάχιστες οι ώρες που διατίθενται για το διδακτικό αυτό στόχο.
- β) Έλλειψη καταρτισμένου προσωπικού και απουσία κατάλληλης υλικοτεχνικής υποδομής (εποπτικά μέσα και χώροι αισθητικής έκφρασης).
- γ) Αδιαφορία από την εκπαιδευτική κοινότητα, αφού επικεντρώνεται στην απόκτηση γνώσεων και την προετοιμασία για την εισαγωγή των μαθητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- δ) Καταδυνάστευση της εκπαίδευσης από χρησιμοθηρικό πνεύμα → μετάδοση γνώσεων στο παιδί, που θα το βοηθήσουν να ανταπεξέλθει στον ανταγωνισμό (αγορά εργασίας) → απορρίπτονται ως περιττές και άχρηστες μορφές μάθησης, όπως η αισθητική αγωγή.

2) Προτάσεις για την αναβάθμιση της αισθητικής αγωγής στα σχολεία:

- α) Πρέπει το σχολείο να δώσει περισσότερο βάρος στη διδασκαλία της τέχνης με τη σωστή εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που ήδη υπάρχουν (διαφορετική αξιοποίηση και εντελώς ανανεωμένο τρόπο διδασκαλίας των Καλλιτεχνικών, της Μουσικής και της Ιστορίας).
- β) Επιμόρφωση και πρόσληψη καταρτισμένου διδακτικού προσωπικού / Διαμόρφωση και εξοπλισμός κατάλληλων χώρων (καλλιτεχνικά εργαστήρια κ.τ.λ).
- γ) Επισκέψεις σε μουσεία, πινακοθήκες / Ανάλυση καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων από τους μαθητές, όπως διοργάνωση θεατρικών παραστάσεων, μουσικών συναυλιών κ.λ.π. Καλλιέργεια των καλλιτεχνικών εφέσεων των μαθητών μέσα από την ενθάρρυνση της προσωπικής αισθητικής έκφρασης.
- δ) Προώθηση εκπαιδευτικών αλλαγών που θα εξασφαλίζουν τον αυτοτελή μορφωτικό χαρακτήρα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, απαλλαγμένη απ' τον εξετασιοκεντρικό προσανατολισμό.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

- Ανακεφαλαίωση και γενικό συμπέρασμα.
- Ανάλυση πρωτοβουλιών / σχεδιασμός από την Πολιτεία προς την κατεύθυνση της αναβάθμισης της αισθητικής αγωγής στο σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα→ενεργοποίηση όλης της εκπαιδευτικής κοινότητας (καθηγητές, γονείς, μαθητές).

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

ΘΕΜΑΤΑ 2008
ΟΕΦΕ